

—g Za socialni fond Viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja so darovala sreska društva: Logatec Din 450.—, Stolac Din 500.—, Daruvar Din 1000.—, Zenica Din 300.—, Novi Marof Din 500.—, Slavonki Brod Dn 1360.—, šol. nadz. Kragujevac Din 171.50. Skupno Din 4281.50, prej objavljenih Din 23.624.—. Skupna vsota doslej zbranih prispevkov 27.905 50 dinarjev.

Mladinska matica

—mm Tekmovanja za književne nagrade se je udeležilo 12 avtorjev, in sicer je prejela M. M. 2 slikanici, 1 spis z nacionalno tendenco in 9 rokopisov pravljic oz. povesti za najmlajše in starejše otroke. Poleg tega je prejelo tajništvo še 2 rokopisa realne vsebine. Literarni odsek je pridno na delu, da vsa ta dela prečeni. Izid tekmovanja bo objavljen najbrže ob koncu tega meseca.

—mm Peta številka »Našega roda« izide okrog 15. t. m. z izredno bogato vsebino. Naslovno stran za to številko je izdelal mladi slikar Fr. Sedej. Tokrat bo tudi rubrika »Cibivanov rod« bolj obširna kot sicer. Ves list bo prav pester in bogato ilustriran.

—mm Novost prihodnje številke »N. R.« bodo tudi bogate nagrade, ki jih razpisujejo najmlajši rejci malih živali, učenci narodne šole Senkov turn pri Ljubljani. Ti razpisujejo za pravilne odgovore naslednje nagrade: 1 belega purana, 6 kuncev lepih pasem, 6 morskih prašičkov, 2 putki štajerske vrste, 2 putki bele pasme, 3 pritlikave kokoške, 3 pare grlic, 3 pare golobov, 2 mali papiži, 2 kanarčka in 5 parov belih miši. Pravico do nagrad bodo imeli samo naročniki »Našega roda«.

Šolski radio

—r XVIII. teden. V torek 12. februarja bo pokazal g. Viktor Pirnat, kakšno je: »Zabavno računstvo«.

Razpored:

1. Koliko si star?
2. Hitri računar.
3. Pogoditev mišljenega števila.
4. Umetnik v seštevaju.
5. Svetovna zgodovina v 24. urah.
6. Koliko ljudi je na zemlji.
7. Kako dolgo lahko pišemo s svinčnikom.
8. Koliko tehta piščica na i.

V petek 15. februarja bo predaval g. Josip Zabkar »Izkoristimo odpadke, v njih je denar«.

Razpored:

1. Tvarine, ki jih smatramo za odpadke.
2. Kdaj je človek začel misliti na vrednost odpadkov.
3. Ugotovitev vrednosti.
4. Izkoriščanje odpadkov: a) v industriji, b) odpadki gospodinjstva.

—r V kmetijskem radiu bo ob 7.30 v nedeljo 10. februarja predaval g. inž. Josip Zidanšek: Smernice banovinskega načrta za pospeševanje kmetijstva.

—r V nacionalnih urah bodo zvečer ob 19.30 naslednje oddaje:

Nedelja 10. februarja: Branibor; dr. I. C. Oblak. (Prenos v Zagreb in Beograd.)
Ponedeljek 11. februarja: Združenje Cvijeta Zuzorić; iz Beograda.
Torek 12. februarja: dr. Matija Murko; dr. Rajko Nachtigal. (Prenos v Zagreb in Beograd.)

smo srečali parni valjar. Skozi Negotin na Vardaru smo po polurni vožnji prispeli v bližino Kavadarja. V daljavi vidim ogromne hiše — prave palače. Srce se mi je nasmehnilo. No vidiš, sem rekel sam v sebi; kako slabo ga ljudje poznajo. Na vhodu v mesto lepa vila z ogromnim vrtom in vinogradom; banovinski zasadnik. Malo dalje ogromno štirinadstropno skladišče državnega monopola zraven njega dvonadstropna stanovanjska palača in »odmarališče« za delavce. Vse to v ogromnem vrtu. Še malo dalje: sresko načelstvo s sodnijo, malo dalje žandarmerija. Vse to je zunaj mesta.

Kavadar.

Avto okrene na desno, na kaldrmo. Stresa, stresa in obstane pred malo kolibo. Na umazanem papirju prečitam: trošarinska stanica.

Legitimacije molim. Pametno! Občina pričaka potnika pri samem vhodu, da se mu pomeje ni treba javljati. Starec z dolgimi brki vzame mojo legitimacijo, pogleda in da policaju v uniformi. Ta gleda, čita, se muči, kako ne — latinica je — pa ni navajen. »Kako se zoveš?« Povem mu. Še enkrat. Na koncu mu zlogujem in siromak napiše Kausten. Vzamem mu blok, napišem krepko na oba načina. »Otvori kufre!« Zakaj, saj nisimo na meji. »Otvori!« Na vsako novo stvar se namreč plača trošarina. Povem mu, da sem učitelj. Pa odkod nove stvari. Pa še po študijah. Nič ne pomaga. Odprem. Starec z umazanimi rokami koplje po mojem perilu in zmagoslavno izvleče nove čevlje. Med potoma sem jih kupil — še mislil nisem na nje. »Dve banke.« Kako? »Dve banke!« Toliko? Priložim še dve, pa pri Bati kupim nove! Nič ne pomaga. Odprem denarnico. V njej se zardeči ena sama. Objasnim mu, da nimam, da bom že dal — pa starec pomisli: bolje vrabac u ruci... pa sva napravila za enega kovača. Zaprem svoj kovčeg. Nekdo ga zgra-

Sreda 13. februarja: Rudžer Bosković; ga dr. Ksenija Atanasijević. (Prenos iz Beograda.)

Četrtek 14. februarja: Avgust Harambašić; dr. Livadi iz Zagreba.

Petek 15. februarja: Izvoľitev vodje v Orašcu l. 1804; Miloš Crnjenski. (Prenos iz Beograda.)

Sobota 16. februarja: Zagreb mesto godbe; dr. Širola iz Zagreba.

Nadaljevalno šolstvo

—n Predsedniki komisij za pomočniške izpite. Pri sekciji obstoja odsek za obrtno in trg. nadaljevalno šolstvo. Odseku so nujno potrebni podatki v koliko se izvaja čl. 283 zakona o obrtih. Ponovno prosimo vse tov. upravitelje obrtno in trg. nadaljevalnih šol, da javijo z dopisnico odseku za obrt. in trg. nadaljevalne šole pri sekciji JUU v Ljubljani, kdo je predsednik komisije za pomočniške izpite. Prosimo, da smatrate zadevo za nujno.

Stanovska organizacija JUU iz izvršnega odbora

—UPB Priporočilo listov JUU. Ministrstvo prosvete je pod O. N. br. 3398 z dne 25. januarja izdalo odlok, ki ga radi važnosti za učiteljsko udruženje pričubujemo v celoti.

Z ozirom na velik vpliv, ki ga imajo na učiteljsko časopisi Jugoslovenskega učiteljskega udruženja in to v pogledu spolnjenanja in napredka vzgoje in pouka v narodnih šolah priporoča ministrstvo prosvete vsem krajevnim šolskim odborom, da iz splošne postavke šolskih proračunov za nabavo knjig in časopisov, naročajo prvenstveno liste in časopise JUU. V krajih, kjer ta postavka ne obstoja, naj se vnese v proračune postavka za liste: »Narodna prosveta«, »Učitelj«, in »Učiteljski koledar za leto 1935.«.

—UPB Nekateri učitelji (-ce) se obračajo pismenim potom neposredno na predsednika in člane odbora JUU v Beogradu. Intervencije na podlagi takih pism se so izvršile, a to je trajalo le do seje glavnega odbora JUU, ki je bila od 28. do 30. decembra 1934. Na tej seji je bilo sprejeto stališče JUU v pogledu personalne politike in intervencij. Ta sklep glavnega odbora je bil objavljen v »Učiteljskem tovarišu« št. 23. z dne 10. januarja 1935.

Od takrat obstoja enoten red za postopek pri intervencijah JUU. Zato se naprošajo vsi člani JUU, da prečitajo te sklepe in v smislu teh naslavlajo svoje dopise rednim potom t. j. potom svojih sreskih društev, ker se bodo le na ta način poslana zadeve obravnavale.

Iz sekcije

—s Vsem odborom sreskih društev. Prosimo pošljite odgovor na okrožnico št. 840/34—35 od 8. XI. 34.

Nad polovico sreskih društev še ni dostavilo sekciji seznama novega upravnega in nadzornega odbora.

Opozarjamo na notico v »Učiteljskem tovarišu« pod naslovom »Nadaljevalno šolstvo« in prosimo takojšnjega in točnega odgovora.

—s Učiteljice ženskih ročnih del in veroučitelji narodnih šol. Vodstvo sekcije je ponovno podvzelo večjo akcijo, da se končno že določi zvanje in razporede po skupinah učiteljice ženskih ročnih del ter veroučiteljev narodnih šol.

—s Proračuni kraj. šol. odborov. Naprosili smo z utemeljeno vlogo merodajne oblasti, naj se upošteva današnje težko stanje narodne šole, krajevne potrebe in utemeljitve v proračunih za narodne šole ter naj se v celoti obravnavajo predloženi proračuni krajevnih šolskih odborov. S tem bo omogočen napredek šoli in bo olajšano delo učiteljsstvu, ki se mora boriti pri sestavi proračuna za vsako še tako majhno in utemeljeno postavko.

—s Uredba o znižanju draginjskih doklad. Sekcija je započela obsežno akcijo, da se uredbe o znižanju draginjskih doklad ukine. Sestavljena je bila obširna spomenica, podprta s konkretnimi primeri, ki je bila predložena vsem v poštev prihajajočim faktorjem. O deputaciji javnih nameščencev pri ministru dr. Marušiću, ki jo je vodil predsednik naše sekcije, prinašamo spredaj.

—s Učiteljski koledar. V založbi JUU v Beogradu je izšel »Učiteljski koledar«. Na 600 straneh v ličnem formatu in trdi vezavi vsebuje: koledar, razne tarife, pravila JUU, adresa članov glavnega in nadzornega odbora, izvod iz poslovnika JUU, izvod iz pravil doma JUU v Beogradu. (Ta pravila so posebne važnosti za članstvo ter se mora po njih ravnati vsakdo, ki namerava prenočevati v domu sam ali pa z ekskurzijo. Administrativna razdelitev kraljevine Jugoslavije, navodila za sprejem v državno službo, javljanje v službo, izpremembe v službenih odnosjih, prestanek službe, uslužbenki list, uradniški pripravnik in njegovi prejemki, prevod iz pripravniške v uradniško skupino, službeni odnosaji in prejemki učitelja, draginjske doklade aktivnih drž. uradnikov, davki, ki jih plačujejo drž. uradniki, napredovanja v skupinah in per. povšice, bolezenski dopusti, rodbinska pokojnina pokojnika, predčasna upokojitvev, drag. doklade drž. upokojenecem, povrnitev potnih in selitvenih stroškov, brezplačno zdravljenje, vojaška služba, zakonska pravica obrambe. Nadalje vsebuje seznam vsega učiteljsstva Jugoslavije po banovinah, srezih in šolah ter alfabetni seznam banovin in šolskih srezov. Cena koledarja je skrajno nizka in stane 10 Din za prednaročnike, za ostale člane udruženja 12 Din in za nečlane 15 Din. Naprošamo predsednike sreskih društev, da

Inozemsko šolstvo in učiteljsstvo

IZ ANGLEŠKEGA ŠOLSTVA.

Na Angleškem so bile plače učiteljsstva znižane že leta 1931 za 10%, a obljubljeno je bilo, da se z letošnjim letom ta uredba o štediteljnosti ukine. Toda namesto vseh 10%, je prejelo učiteljsstvo letos samo 5%-ni povisek plače. Nezadovoljno učiteljsstvo je zato napravilo velika protestna zborovanja v vseh mestih in poslalo vladi s številnimi podpisanih resolucij in zahtevalo izenačenje prejemkov s policijo, kateri prejemki sploh znižani niso bili. V počitnicah je bil sestanek učiteljskih zvez Anglije in Škotske. V svojih zahtevah poudarjajo tudi potrebo o podaljšanju šolske obveznosti do 15. leta, kar bi bilo tudi za državni proračun zelo ugodno. Ministrstvo del je izdalo statistiko po kateri obiskuje 37.000 otrok med 14. in 16. letom prostovoljno šolo, ker niso mogli dobiti nameščenja. Izmed 52.000 dečkov in deklic, ki so v 15. do 16. starostnem letu, je dobilo začasno nameščenje le 8000, 44.000 pa jih je ostalo brez zaposlitve.

Podobne razmere so tudi v drugih deželah britanskega kraljevstva.

Ker je bila edina učiteljska šola v Avstraliji zaradi prevelikega števila učiteljsstva l. 1931. ukinjena, se tamkaj dandanes že vidno opaža pomanjkanje učiteljsstva. Zato nameščajo sedaj na narodne šole absolvente dru-

gih šol in tudi absolvente univerze. Moške učne moči dobivajo nekaj manj kakor 70, ženske pa 60 liber letne plače (1 libra je okoli 150 Din), dočim imajo drugi privatni in državni nameščenci znatno višje prejemke (po 300 in še več liber več).

Glede učiteljske izobrazbe je izjavil prosvetni minister, da visokošolska izobrazba ni osnovnošolskemu učiteljsstvu potrebna, ker se na univerzah učijo predavati, namesto da bi poučevali.

PREMIČNA ŠOLSKA KOPALIŠČA NA POLJSKEM.

Vprašanje šolskih kopališč je naletelo na Poljskem na razne težkoče. Glavna ovira je seveda ta, da tudi na Poljskem primanjkuje denarja in so ostala vsa zdravniška in učiteljska prizadevanja za ustanovitev šolskih kopališč brez uspeha. Tako je mnogo podeželskih narodnih šol brez te za tamkašnje šolske razmere prepotrebne higienske naprave.

Da bi omilil ta nedostatek, je dal neki okrajni zdravnik zgraditi premična kopališča. V ta namen so napravili 4 m dolg, 2,20 m širok in 2,20 visok voz, kjer so namestili pršne kopeli. Voz je znotraj belo emajliran, stene so pa dvojne. Notranjščina voza ima četrto prostorov: slačilnico, prhe, oblačilnico in kotel. Vodo črpajo v kotel s posebno črpalko,

laiško. Saj ni čuda. Eden se nauči od drugega, kdor pa se je izučil neke drugje, se ne vrača. Potrebne šole zato nimajo. Šegrtška šola je tu, a ne naredi mnogo.

Postenje.

Narod je pošten ko malokje v naši državi. Tatvine ne pozna, pa tudi ne laži. Če pa je navajen, da mastno zasluži, mu ni zameriti, saj je to pokrajina, kjer se je nekdanj, pa še danes, prodajalo vse za zlato, za turške lire in napoleonore. Narod je skromen, posebno starejša generacija. Oblači se skoro izključno v obleke domačega pridelka (ovčja in kozja volna, svila). Mladino, kar se obleke tiče, je pokvarilo uradništvo — posebno ženske. Glavna skrb jim je lepa obleka evropskega kroja. To so mi ljudje pravili sami. Vidijo, kako uradništvo poseda po gostilnah, lepo oblečeno, pa hočejo posebno mlajše ženske z njimi tekmovati. Obleka mora biti, četudi se ves teden v hiši ne bo kuhala. Ravno tako obvezne so za mladino »igranke« in družabni večeri. Stari s skrbjo gledajo mladino, ki ne zna štediti. »E zato je kriza« mi tolmači meščan. »Nas se je dvajset ženilo v isti obleki — pa smo lahko uštedili po koju mededjiku (dukat), a kako bo mladina, ko da vse na obleko? Ta slaba stran pa se očituje le v mestu samem. Mladina v oddaljenih vaseh je zvesta svoji narodni nošnji. Posebno lepo nošnjo nosijo Roždenke izpod Kožuha. Te ženske so tudi vse enako pričesane. Ves narod v mestu pa tudi v vaseh diči silno poštenje. Na čaršiji se preko noči puščajo vagonске količine robe brez nadzorstva — pokrite samo s plahkami in nikdar ni zmanjkalo niti kile. Priporočevali so mi, da je na sodniji tatvina skoro nepoznana. Narod dobro loči: to je tvoje — to je moje — ali kar je mojega, to bom obzidal. Ograbil bom z žico tudi vinograd. Ne, da mi kdo grozda ne pokrade, temveč radi tega, ker je moj. Ta »moj« je potenciran že pri otrocih.

(Dalje prih.)

bi. Stoj! »Pa ja sam Temo, služitelj na gradanski školi«. — A tako — no pa nes!

Stanovanje so mi ponudili že pri prihodu. V isti hiši je stanoval drug Svetislav, ki ga je tudi »golfiva kača« vzdignila iz Timočke doline na visoke šole, da sreba slast, nato pa bomba. — Njemu je siromaku še teže. Ima ženo, otroke in posestvo — tu pa sam. Odličen dečko. Združila je naju ista usoda — pa sva od začetka bila eno. Od napornega potovanja truden sem legel, da se odpočijem do večera.

Prvi utisi.

Čudna je ta moja soba. Velika, vsa v rdečih preprogah doma napravljenih. Okna moderna — odpirajo se, kakor v najmodernejših palačah: gori, kakor v vlakcu. Samo zidano je slabo. Čim čvršje stopim se vse strese. Kako ne, saj je zidano iz surove glinice — ali bolje iz blata. V lesen okvir je nabutano blato — posušeno in pobeljeno. Posteljina ne baš čista. Po rokah srbeče natekline. Bo že bolje sem pomislil — bomo pač menjali. Hiša stoji, kakor vse druge v vrtu — »avlijje«, ki je ves obzidan z dva metra visokim zidom. V »avlijjo« zamoreč samo skozi »kapijoo« ali pa skozi »kapidik«.

Ulice.

Ulice so vijugave, ozke, kakor so se same storile med številnimi obzidjem. Vsaka hiša je trdnjava za sebe. Vse ulice od največje do najmanjše so tlakovane, kaldrmirane. Ta nesrečna kaldrma me je v začetku silno razočarala. Človek bi mislil, da bodo v mestu s 7000 prebivalci vsaj glavne ulice tlakovane kakor treba — pa ne. Vse so pokrite s kamenjem, velikim ko otroška glava. Zdi se mi, da so pri zlaganju pazili posebno na to, da bo kolikor mogoče neravno. Po tej kaldrmi hodi človek, dokler se ne nauči, kakor pija-nec.

»Radnje«.

Skoro ves srednji del mesta zavzemajo »radnje«. Trgovine, obrtniki. Tu najdeš: bakalnice, kafane, kujne, podume. To so obrtniki: kujundije, šeširdije, samardije, alvadije in Bog ve, kako jih še nazivajo. Vse starejše radnje so »čepenci« nizke hiše pri katerih se vsa predna stran odpira in zapira z deskami. Na čaršiji pa vidim par manjših hiš z vsaj na zunan modernimi trgovinami, ki se zapirajo z roloi. Od obrtnikov naj omenim posebej one, ki so me najbolj zanimali. To so opančarji. Vsled krize ne izdelujejo več opank iz ustrojene niti iz posušene kože, temveč iz starih avtomobilskih pnevmatik. Pnevmatiko je treba najprej razparati, nato prizrežati in z žico povezati v opanke, ki jih narod rad nosi. Omenim naj še šarlagandije — obrtnike, ki iz makovega semena delajo odlično olje (šarlagan).

Ves posel v radnjah se opravlja tako, da ga iz ulice lahko vidiš. Največji promet pa je v njih v sredo in petek, ko narod iz devetdesetih okolnih vasi prinese naprodaj svoje pridelke in kupi najpotrebnejše.

Pekarne

je treba omeniti posebej. Skoro nihče ne peče kruha doma, predvsem radi pomanjkanja drv. Radi tega so pekarne silno goste. Ženske doma zamesijo in nesejo v pekarno, da se tam izpeče. Kruh je odličen. Snaga pa pod kritiko. Tu menda oblast ne stori ničesar. Kar iz umazane ulice se kruh polaga v primitivne peči. Ko je pečen se ga razloži po umazanih deskah. Najprej muham na ogled. Drobnega peciva v našem smislu ne poznajo. Edino drobno pecivo je devreh, okrogla klobasa, ki je posuta z nekim sladkim semenom (susam). Bilo bi priporočljivo, da pride majster, ki bi znal urediti pekarno. Zaslužek bi bil bajen. Naučil bi jih pameti, kakor je Bata naučil pameti silne čevljarje, ki se niso znali niti organizirati, niti modernizirati. Posel v vseh obrtih se opravlja površno, nestrokovnjaško,